

Malmö stads miljöredovisning 2013

Universitetsbron i Malmö under stormen Sven i december 2013. Foto: Linnea Svensson Arbab

Inledning

Vi har under hösten 2013 fått känna på hur sårbara vi är för en högre havsnivå här i Malmö, något som visar hur viktigt vårt arbete för att minska klimatpåverkan är. Det krävs mod för att prova på nya saker och det har vi i Malmö.

Vi driver många spännande pilotprojekt, men vi kan inte nöja oss med det. Den stora utmaningen blir att få dessa spjutspetsprojekt att bli standard i morgondagens Malmö, så att hållbarhet blir verklighet för alla Malmöbor.

Miljöarbetet är en drivkraft för att skapa något nytt. Om vi exempelvis når miljömålet om energieffektivisering kommer det att innebära en ekonomisk besparing på

123 miljoner kronor* per år för Malmö stads verksamheter. Pengar som vi kan använda till andra viktiga saker.

Årets analys av Malmö stads arbete med miljömålen är mer heltäckande än tidigare och tyvärr pekar fortfarande många av kurvorna åt fel håll. I årets miljöredovisning ligger tyngdpunkten på sex områden som kräver stora insatser framöver för att det ska vara möjligt att nå miljömålen: effektivare användning av energi, mer förnybar energi, omställning av transporter och resvanor, malmönaturen ska värnas, hållbar upphandling samt giftfri miljö.

För att vi ska nå resultat måste vi samarbeta. Både internt i Malmö stad och med externa

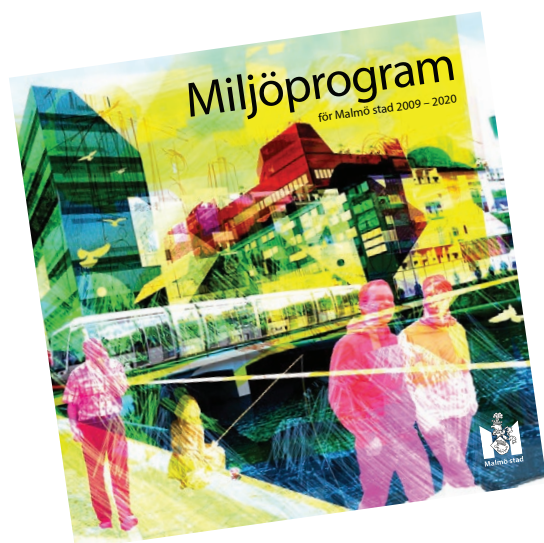
aktörer, där inte minst malmöborna själva är viktiga. Alla medarbetare i staden måste använda sin kreativitet för att skapa förbättringar i sina verksamheter.

Tillsammans utvecklar vi engagemang för frågorna, något som ger mod att fatta kloka beslut som påverkar i rätt riktning.

Jeanette Silow
tf miljödirektör, Malmö stad

*se Malmö stads miljöredovisning 2012

Malmö stads miljömål

Sveriges klimatsmartaste stad

År 2020 ska Malmö stads egen organisation vara klimatneutral och år 2030 ska hela Malmö försörjas till 100 % av förnybar energi.

Framtidens stadsmiljö finns i Malmö

Malmö ska år 2020 vara ett levande och ledande kunskaps-, demonstrations- och utvecklingscentrum för hållbar stadsutveckling. De som vistas i Malmö ska uppleva en god stadsmiljö med låga bullernivåer och ren luft.

Naturtillgångar brukas hållbart

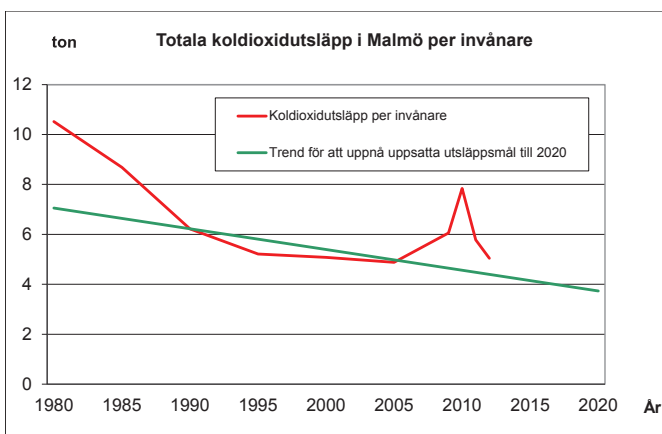
Malmö naturresurser, i form av marken, havet, kalkberggrunden, grundvattnet och den biologiska mångfalden, är värdefulla tillgångar som år 2020 skyddas och brukas på ett hållbart sätt.

I Malmö är det lätt att göra rätt

År 2020 präglas resursanvändningen av hållbarhet och långsiktighet. Det är enkelt att göra hållbara val av varor, tjänster, resor och avfallshantering för såväl näringslivet, malmöbon som i Malmö stads organisation.

När vi miljömålen i tid?

Miljöredovisning 2013 redovisar hur arbetet med att nå Malmö stads miljömål går. Under år 2013 gjordes en mer heltäckande analys av miljömålsarbetet i Malmö stad. Ur detta arbete har sex prioriterade områden valts ut i årets redovisning. En sammanställning av samtliga miljömål finns på malmo.se/miljoredoavisning.

Effektivare användning av energi

Sedan miljöprogrammet antogs 2009 har koldioxidutsläppen i Malmö ökat kraftigt, till stor del på grund av det naturgaseldade Öresundsverket. De senaste åren har användningen av Öresundsverket - och därmed utsläppen - minskat något igen, men vi är trots det långt ifrån den utveckling som behövs för att vi ska nå våra klimatmål.

Energieffektivisering är den viktigaste pusselbiten om vi ska nå våra klimatmål i Malmö. I dagsläget minskar energianvändningen inte till-

räckligt för att vi ska kunna nå miljömålet i tid. Energianvändningen i byggnadsbestånd, industri och service står tillsammans för ungefär 70 procent av den totala summan. Därför bör åtgärder primärt göras inom dessa sektorer.

Det är avgörande att all ny bebyggelse görs mycket energieffektiv. Största utmaningen är dock att åtgärder genomförs i redan existerande bebyggelse, och att riktade insatser genomförs mot verksamheter inom industri och service.

Läs hela fördjupningstexten på malmo.se/miljoredoavisning »

Mer förnybar energi

Till år 2020 ska Malmö stads organisation vara klimatneutral och år 2030 ska hela Malmö försörjas till 100 procent av förnybar energi. För att kunna nå målen måste staden satsa på åtgärder för ökad produktion av flera olika förnybara energislag.

Malmö försörjs idag av energi som till 19 procent är förnybar. Största delen av den förnybara energiproduktionen kommer från Sysavs avfallsförbränning som beräknas vara 67 procent förnybar. Malmö stad har identifierat 12 olika förnyelsebara energikällor som kan ge el, värme och biogas. Störst potential att öka har termisk förgasning som ger biogas, samt vindkraft till havs och på land. Dessa beräknas tillsammans kunna utgöra 40 procent av energiproduktionen år 2030.

Om det ska vara möjligt att nå målet om 100 procent förnybar energi år 2030 krävs stora satsningar på energieffektivitet och ny förnybar energiproduktion såsom solenergi, biogas, vätgas och vindkraft.

Läs hela fördjupningstexten på malmo.se/miljoredoavisning »

Omställning av transporter och resvanor

Ungefär 30 procent av de samlade koldioxidutsläppen i Sverige kommer från transportsektorn. Detta visar på behovet av förändringar inom transportsektorn som ger betydande minskningar av koldioxidutsläpp. Åtgärder kommer att krävas med avseende på såväl teknik och styrmedel, som planering och beteendepåverkan. Transportsystemet förbrukar stora mängder resurser i form av energi, olja och metaller. Transportsystemets beroende av fossila resurser är idag närmast totalt.

Malmö stads egen fordonsflotta ställs succesivt om till biogas, vätgas, el och laddhybrider. Redan idag är 87 procent miljöfordon varav 62 procent drivs av el och gas. Detta innebär att vi är på god väg att nå målen i Malmö stads miljöbilspolicy. När det gäller den privata fordonsflottan i Malmö är utmaningarna mycket större. Vi vet att den genomsnittliga livslängden för en bil i Sverige är 18 år och i Malmö finns det över 100 000 personbilar. Det kommer att bli en mycket stor utmaning att nå målet om en fossilfri fordonsflotta år 2030.

I staden måste transporterna ske med yt- och energieffektiva fordon. Malmö är bra på cykelfrågor, men dessa kan lyftas ytterligare för att utnyttja den fulla potentialen, dels som transportmedel, men också synergieffekter som integration, rekreation och som en tillväxtskapande sektor. Kollektivtrafiken måste också bli bättre, med tystare och effektivare fordon som måste introduceras i högre takt och skala än i dag.

Läs hela fördjupningstexten på malmo.se/miljoredovisning »

Malmönaturen ska värnas

Grönska har en positiv effekt på vårt välbefinnande. En grön utsikt gör att nyopererade patienter tillfrisknar fortare och efterfrågar mindre mängd smärtstillande medel jämfört med dem som saknar den tillgången. Grönskan har alltså en direkt, positiv effekt på vår hälsa. Gröna inslag behövs därför i vår närmiljö, där vi bor, arbetar, studerar och leker.

I Malmö stads naturvårdsplan pekades 172 skyddsvärda områden ut år 2012. De områden som idag har skydd och god skötsel är områden med mycket höga biologiska värden och unik natur, vilket förstås är mycket positivt. Tyvärr finns det en stor mängd områden som inte sköts alls eller sköts på ett sätt som inte gynnar deras biologiska värden.

Läs hela fördjupningstexten på malmo.se/miljoredovisning »

Hållbar upphandling

Malmö stad är en mycket stor aktör på marknaden som varje år gör inköp för miljontals kronor. Genom att göra inköpen på ett strategiskt och hållbart sätt kan stora värden skapas, både för Malmöborna och för naturen. Upphandlingar med hållbarhetskriterier kan också i längden ge effekter som exempelvis stimulerar lägre priser på miljövänligare produkter, utfasning av farliga ämnen, bättre hälsa och miljö, ekonomisk utveckling och tekniska innovationer.

Malmö stad har prisats för sitt arbete med Grön IT, vilket handlar om socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar IT-användning. Vid upphandlingar ställs krav, både på att produkterna är smarta när de tillverkas, och att de har bra kvalitet så att de ska hålla länge. Genom hållbara IT-avtal beräknas Malmö stads kostnader minska med 20 miljoner kronor under en fyraårsperiod. Det innebär också vinster i form av minskad miljöpåverkan och att respekten för mänskliga rättigheter i IT-produktionen stärks.

Läs hela fördjupningstexten på malmo.se/miljoredovisning »

Hållbar stadsutveckling: Giftfri miljö

Frågan om kemikalernas påverkan på hälsa och miljö är inte ny. Malmö har med sin historia som tung industristad genom åren varit tvungen att på olika sätt hantera att äldre tiders brister i lagstiftningen har möjliggjort utsläpp från gamla industrier och verksamheter som förorenat marken. Malmö stad har fattat beslut om att växa inåt och istället för att ta ny mark i anspråk ska vi förtäta staden. Det är en prioriterad fråga för att bevara den bördiga jordbruksmark som omger Malmö och skydda den från fortsatt exploatering. Med tanke på Malmös historia som industristad är det viktigt att utgå från att marken alltid behöver undersökas med avseende på föroreningar före byggnation. Marken ska saneras om det finns behov, och kraven på sanering ska helst riktas mot den som förorenat marken och inte mot den som vill exploatera.

Förutom att sanera gamla synder behöver vi även undvika att nya problem uppstår. Under många år har fokus för kemikaliefrågan i stort legat på tungmetaller och organiska miljögifter och hur användningen av dessa ska minska. Åtgärderna har gett resultat och provtagning av avloppsslam visar idag att halterna minskat kraftigt jämfört med 1990-talet. Nu kommer nya utmaningar – nya kemikalier introduceras på marknaden hela tiden och kunskapen om dessa och deras effekter är bristfällig. Många kemikalier är hormonstörande och forskning visar att exponering kan resultera i bland annat allergier, diabetes, fetma och reproduktionsstörningar, enligt rapporten "Endocrine Disrupting Chemicals" från WHO som publicerades 2013.

Läs hela fördjupningstexten på malmo.se/miljoredovisning »

Läs alla fördjupningstexter
i dess helhet samt trender
och analyser på:
malmo.se/miljoredovisning

Handlingsplan för klimat- och miljöarbetet i Malmö stad 2011-2014

Handlingsplanen för klimat- och miljöarbetet innehåller 26 prioriterade åtgärder som måste genomföras under mandatperioden (2011-2014) för att Malmö ska kunna nå de högt ställda målen i Miljöprogrammet till 2020.

Under hösten 2013 har en enkät om genomförandet av handlingsplanens åtgärder skickats till samtliga förvaltningar i Malmö stad samt VA Syd. De tillfrågade har bland annat fått svara på om man bedömer att de åtgärder man är ansvarig för kommer att kunna genomföras före mandatperiodens slut och om man har förslag på vad som skulle kunna underlätta genomförandet.

I 95 procent av fallen arbetar de ansvariga förvaltningarna med de åtgärder de har ansvar för att genomföra och tre fjärdedelar av åtgärdsarbetet finns med i förvaltningarnas verksamhetsplaner eller motsvarande dokument.

Av svaren framgår att det i ungefär hälften av fallen är oklart om de åtgärder man har ansvar för kommer att kunna genomföras

under mandatperioden, medan man i en tredjedel av fallen bedömer att de inte kommer att kunna genomföras. De tyngst vägande skälen till att åtgärder inte kommer att bli genomförda i tid är att åtgärden i sig har karaktären av en pågående process som inte kommer att avslutas eller att tidsperioden bedöms vara för kort för att åtgärden ska kunna genomföras. Brist på ekonomiska och personella resurser anges också som viktiga skäl.

De allra flesta menar att ett utökat samarbete mellan förvaltningarna skulle underlätta arbetet med åtgärder. Utökade resurser och en tydligare definition av åtgärdens innebörd skulle också förbättra förutsättningarna.

Ny handlingsplan under framtagande

Under hösten har arbetet med en ny handlingsplan för perioden 2015-2018 inlett. Liksom i nuvarande handlingsplan är det ett fåtal högt prioriterade åtgärder som ska tas fram. Samtliga förvaltningar och bolag i Malmö stad bjöds under hösten in till

informationsmöten och workshops för att diskutera och prioritera vilka åtgärder som ska finnas med. Näst intill alla förvaltningar har deltagit i processen som under våren 2014 kommer att fortsätta med dialog och remissförfarande.

Som beskrivs under rubriken "När vi miljömålen i tid?" har en fördjupad analys genomförts av i vilken grad miljömålen förväntas kunna uppfyllas till 2020 respektive 2030. Denna fördjupning utgör tillsammans med enkätsvaren viktiga underlag till den nya handlingsplanen.

I arbetet med den nya handlingsplanen läggs stor vikt vid uppföljningsbarhet och ökad tydlighet. Ansvarsfördelningen i åtgärdsarbetet presenteras på ett tydligare sätt och nyckeltal kopplas till varje åtgärd. Den årliga uppföljningen av den nya handlingsplanen kommer att göras i verktyget Stratsys. Detta samlade arbete kommer framöver att kunna fungera som ett miljöledningssystem för hela staden.

**Miljöprogram för Malmö stad 2009–2020
antogs av kommunfullmäktige i Malmö stad
den 17 december 2009.**

Miljöredovisningen 2013 är årets sammanställning
av hur arbetet går med att uppnå Malmös miljömål.

Ytterligare statistik och nyckeltal finns på
Miljöbarometern på Malmö stads hemsida:
www.malmo.se/miljobarometern